

**ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΣΟΦΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ**

Evlogi Georgiev 103, Sofia 1504, Bulgaria,
Τηλ.: (003592) 9447959, 9447790, Fax: (003592) 9505375

E-mail: economy@grembassysofia.org

Web: www.agora.mfa.gr/bg60

Έρευνα για το θεσμό των αγγέλων επενδυτών στη Βουλγαρία

Ιωάννης Μαρούτσος, Γραμματέας ΟΕΥ Γ΄

Δημήτρης Κανάριεφ, Επιστημονικός Συνεργάτης

Οκτώβριος 2011

Τι είναι ο άγγελος-επενδυτής;

Άγγελος-επενδυτής ή επιχειρηματικός άγγελος (angel investor ή business angel) αποκαλείται ένα εύπορο άτομο που χορηγεί κεφάλαια για την ίδρυση μιας εταιρείας, συνήθως με αντάλλαγμα μετατρέψιμο χρέος (convertible debt) ή μετοχές (equity ownership). Ο όρος «άγγελος» προέρχεται από το Broadway και αρχικά περιέγραφε πλούσιους χορηγούς θεατρικών παραστάσεων. Το 1978 πρώτος ο William Wetzel χρησιμοποίησε τον όρο, για να περιγράψει επενδυτές που υποστήριζαν καινοτόμους επιχειρηματίες στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν κεφάλαιο εκκίνησης (seed capital).

Σε αντίθεση με τους επενδυτές κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (venture capitalists) που διαχειρίζονται χρήματα διοχετευμένα από άλλους σε ένα επαγγελματικά οργανωμένο ταμείο (fund), οι άγγελοι επενδύουν δικά τους κεφάλαια. Συχνά είναι επιχειρηματίες ή στελέχη επιχειρήσεων που έχουν αποσυρθεί από την ενεργό δράση και ενδιαφέρονται να προβούν σε «αγγελικές» επενδύσεις όχι μόνο λόγω της επιδίωξης χρηματικού οφέλους. Ενίοτε επιθυμούν να διατηρήσουν την επαφή τους με τις τρέχουσες εξελίξεις στο χώρο τους, να αξιοποιήσουν την εμπειρία και τις γνώσεις τους αφιερώνοντας μέρος του ελεύθερου χρόνου τους σε ένα ενδιαφέρον επιχειρηματικό σχέδιο ή να λειτουργήσουν ως μέντορες της νέας γενιάς επιχειρηματιών. Συνεπώς, εκτός από το να παρέχουν κεφάλαια, οι άγγελοι επενδυτές συχνά προσφέρουν αξιολογικές διαχειριστικές συμβουλές αλλά και το πολύτιμο δίκτυο επαφών τους.

Τι είναι τα δίκτυα αγγέλων;

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 οι άγγελοι επενδυτές άρχισαν να συνενώνονται σε ομάδες με στόχο να ανταλλάσσουν πληροφορίες, να ελέγχουν καλύτερα τη ροή των επενδυτικών σχεδίων και να συγκεντρώνουν τα κεφάλαιά τους. Κατ' αυτό τον τρόπο δημιουργήθηκαν σταδιακά στις ΗΠΑ και τη Μ. Βρετανία τα δίκτυα αγγέλων (angel groups ή angel networks), τα οποία έχουν πλέον επεκταθεί μαζί με αυτόν καθ' εαυτόν το θεσμό των αγγέλων και στις υπόλοιπες χώρες.

Άγγελοι και δίκτυα αγγέλων στη Βουλγαρία

Στη Βουλγαρία δραστηριοποιείται ένα δίκτυο αγγέλων, το BBAN (Bulgarian Business Angels Network Ltd), το οποίο ιδρύθηκε το 2007 και, σύμφωνα με τη διευθύνουσα σύμβουλό του (CEO), κα Irena Petrova, χαρακτηρίζεται από τον καινοτόμο τρόπο λειτουργίας του (online based screening & match-making). Το motto του εν λόγω δικτύου είναι “smart money for start-ups”.

Από τα διαθέσιμα στοιχεία δεν προκύπτει η λειτουργία άλλου δικτύου αγγέλων αυτήν τη στιγμή στη Βουλγαρία, αν και, σύμφωνα με την κα Petrova, είχε επιδιωχθεί το 2007 η ίδρυση και δεύτερης ένωσης αγγέλων, η οποία τελικά δεν τελεσφόρησε. Το BBAN δεν περιλαμβάνει επιμέρους δίκτυα – δεν υπάρχουν, δηλαδή, περαιτέρω διακλαδώσεις – αλλά αποτελείται από απλά μέλη-φυσικά πρόσωπα, που ανέρχονταν σε 30 το 2010 με αυξητικές, όμως, τάσεις, σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών του BBAN. Στοιχεία για τον αριθμό των εκτός BBAN αγγέλων επενδυτών στη Βουλγαρία δεν είναι διαθέσιμα.

Το BBAN χρηματοδοτείται από την ετήσια συνδρομή των μελών του, αλλά έχει έσοδα και από την προμήθεια την οποία δικαιούται για τις συμφωνίες που τελικά συνάπτονται χάρη στη διαμεσολάβησή του μεταξύ αγγέλων και αιτούντων επιχειρηματιών. Πάντως, εκτός των ως άνω εσόδων (συνδρομές & προμήθειες), από τον ιστότοπο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα» 2007-2013 (url: http://www.opcompetitiveness.bg/en/projects/id_11.html), προκύπτει ότι, όπως συνέβη και σε άλλα κράτη-μέλη της ΕΕ, το BBAN επωφελήθηκε και από κοινοτικά κονδύλια μέσω της Προτεραιότητας 3 και, συγκεκριμένα, της επιχειρησιακής δράσης 3.4 (“Support for creating or extending the operation of existing business angels networks in Bulgaria”).

Αν και, όπως αναφέραμε, έτος ίδρυσης του BBAN είναι το 2007, το δίκτυο κατέστη πλήρως λειτουργικό το 2009. Τα στοιχεία επικοινωνίας του BBAN έχουν ως εξής:

Bulgarian Business Angels Network

63 Tsar Samouil Str., 1301, Σόφια, Βουλγαρία

CEO: Irena Petrova

Τηλ.: 00359 2 490 42 25

Φαξ: 00359 2 490 42 26

E-mail: office@bban.eu

Web: : <http://bban.eu/>

Τρόπος λειτουργίας του BBAN - Αξιολόγηση υποβαλλόμενων σχεδίων

Σύμφωνα με την κα Petrova, το BBAN λειτουργεί, κυρίως, βάσει της ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας του (exchange platform) και της βάσης δεδομένων που την υποστηρίζει. Συγκεκριμένα, όποιος αναζητεί χρηματοδότηση από άγγελο στη Βουλγαρία μπορεί να υποβάλει στο BBAN το επιχειρηματικό του σχέδιο μέσω ειδικής φόρμας και, ανάλογα με την επιθυμία του αιτούντος επιχειρηματία, η φόρμα αυτή καθίσταται διαθέσιμη αποκλειστικά στους αγγέλους-μέλη του δικτύου ή και σε άλλα επενδυτικά funds. Μάλιστα, ορισμένα από αυτά τα επιχειρηματικά σχέδια αναρτώνται και δημόσια (web: <http://exchange.bban.eu/en/entrepreneurs/projects/> και αναδημοσιευόμενα στον ιστότοπο investnet.bg: <http://www.investnet.bg/investment-opportunities-bulgaria/AngelInvestments.aspx>). Κάθε σχέδιο που υποβάλλεται στο BBAN αξιολογείται, «φιλτράρεται» και προσαρμόζεται σε συνδυασμό με το προφίλ των εγγεγραμμένων αγγέλων, ώστε να προωθηθεί στους κατάλληλους αποδέκτες. Ο αιτών επιχειρηματίας μπορεί να εξειδικεύσει τις προτιμήσεις του (customized services), π.χ. να ζητήσει το σχέδιό του να σταλεί μόνο σε συγκεκριμένου προφίλ αγγέλους και πουθενά άλλου. Εφόσον διαπιστωθεί ότι για κάποιο σχέδιο υφίσταται ενδιαφέρον, το BBAN αναλαμβάνει σε δεύτερη φάση (καθώς η πρώτη εξέταση των σχεδίων και επαφή των ενδιαφερομένων γίνεται πάντα online) τη διοργάνωση ειδικών εκδηλώσεων, με στόχο την παρουσίαση και προώθηση συγκεκριμένων σχεδίων.

Πάντως, παρόλο που η κα Petrova τονίζει τη σημασία του online τρόπου λειτουργίας του δικτύου, δοκιμαστική χρήση των διαθέσιμων ιστοσελίδων για εγγραφή μέλους και υποβολή πρότασης παρουσίασαν τεχνικά προβλήματα (μη διαθέσιμος εξυπηρετητής στην πρώτη περίπτωση και έλλειψη πιστοποιητικού ασφαλείας στη δεύτερη).

Χαρακτηριστικά υποβαλλόμενων σχεδίων - Στατιστικά στοιχεία

Όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία που μας χορήγησε το δίκτυο, το BBAN δεν αποδέχεται όλες τις επιχειρηματικές προτάσεις που του υποβάλλονται. Αντίθετα, ο αριθμός των απορριπτόμενων σχεδίων φαίνεται να υπερβαίνει τον αριθμό αυτών που εντέλει αναλαμβάνονται από το δίκτυο με την υπογραφή σχετικού συμβολαίου και την προώθησή τους στα μέλη του. Η εικόνα που παρουσιάζει σήμερα η σχετική βάση δεδομένων του BBAN αποτυπώνεται στον κάτωθι πίνακα:

Κατανομή διαθέσιμων σχεδίων ανάλογα με το στάδιο στο οποίο βρίσκονται	
Καταχωρημένα (έχουν υποβληθεί και αναμένουν υποβολή προς έγκριση)	96
Απορριφθέντα (δεν έγιναν δεκτά κατά τη φάση αξιολόγησης [screening])	231
Προς διόρθωση (έχει ζητησει η αναθεώρησή τους – Δε θα γίνουν δεκτά μέχρι να διορθωθούν)	23
Εγκεκριμένα (Αναμένεται η υπογραφή σχετικού συμβολαίου – Έγιναν πρόσφατα δεκτά)	29
Δημοσιευμένα (έχει υπογραφεί συμβόλαιο και αναζητείται ενεργά επενδυτής)	178
Αποσυρθέντα	64
Παυθέντα (Αν και αρχικά παρουσιάστηκαν επισήμως, αποσύρθηκαν με πρωτοβουλία του BBAN)	4
Κλεισμένες συμφωνίες	5
Εκτός προθεσμίας (οι επιχειρηματίες δεν παρείχαν αιτηθείσες πληροφορίες ή δεν προχώρησαν σε ζητηθείσες διορθώσεις)	177

Πηγή: BBAN (Οκτώβριος 2011)

Σε ό,τι αφορά την κατά τομείς διάκριση των δημοσιευθέντων σχεδίων, τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνουν τα λεγόμενα «πράσινα σχέδια» και τα σχετιζόμενα με τις τεχνολογίες της πληροφορίας (IT, ήτοι υπηρεσίες διαδικτύου και τεχνολογίες λογισμικού). Σε ό,τι αφορά ειδικά τα δημοσιευθέντα πράσινα σχέδια (στα οποία το BBAN έχει κατατάξει και τα σχετιζόμενα με τα βιολογικά τρόφιμα), αυτά κατανέμονται ως εξής:

Πηγή: BBAN (Οκτώβριος 2011)

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του BBAN, όπως αυτές διατυπώθηκαν σε σχετικό σεμινάριο το 2010, οι άγγελοι-μέλη του επενδύουν μεταξύ €10.000 και 100.000 ανά επιλεγόμενο σχέδιο. Η μεγαλύτερη προσφορά αγγέλου που έχει έως τώρα υποβληθεί στο BBAN για δημοσιευθέν επιχειρηματικό σχέδιο ανέρχεται σε περίπου €200.000.

Τέλος, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία που μας διέθεσε το BBAN, κατά τη διάρκεια της λειτουργίας του δικτύου έχουν έρθει σε επαφή μαζί του για την υποβολή σχεδίων και προτάσεων τους πάνω από 1000 επιχειρηματίες (συγκεκριμένα, 708 φυσικά πρόσωπα και 470 εταιρείες).

Συνεργασία με αντίστοιχα δίκτυα στην Ελλάδα και άλλες χώρες

Σύμφωνα με την κα Petrova, το BBAN δρα ανεξάρτητα από άλλα δίκτυα και δεν έχει υπάρξει συνεργασία με αντίστοιχου χαρακτήρα ενώσεις στην Ελλάδα (π.χ. MENTORING ΑΕ ή ΚΕΜΕΛ), αν και μεταξύ των μελών του περιλαμβάνονται άτομα που έχουν εργαστεί στη χώρα μας. Πρέπει, βέβαια, να επισημανθεί ότι το BBAN έχει συνεργαστεί με το ευρωπαϊκό δίκτυο EBAN και έχει διοργανώσει σεμινάρια και εκδηλώσεις σε γειτονικές χώρες για την παρουσίαση της δράσης του ιδίου και του EBAN. Κατά το παρελθόν, μάλιστα, είχε εκδηλωθεί από στελέχη του BBAN η επιθυμία για επέκταση της δραστηριότητάς του δικτύου σε Σερβία και FYROM μέσω της προσέλκυσης τοπικών συνεργατών. Τα σχέδια αυτά δε φαίνεται να έχουν ακόμη υλοποιηθεί. Τέλος, δεν προκύπτει συμμετοχή του BBAN στην ιδιωτική διαδικτυακή πλατφόρμα διαχείρισης επενδύσεων αρχικού σταδίου GUST (πρώην Angelsoft), όπου συμμετέχουν αρκετά δίκτυα αγγέλων καθώς και κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου από διάφορες χώρες του κόσμου.

Συμπεράσματα - Τελικές επισημάνσεις

Το γεγονός ότι από το 2009 λειτουργεί πλήρως (και από το 2007 σε εμβρυακή μορφή) στη Βουλγαρία ένα εθνικής εμβέλειας δίκτυο αγγέλων επενδυτών αποτελεί ένδειξη ότι ο θεσμός αποκτά ρίζες και στην εν λόγω χώρα. Επισημαίνεται, επίσης, η επιδίωξη του εν λόγω δικτύου να λειτουργήσει με τρόπο σύγχρονο και αξιοποιώντας τις παρεχόμενες από την τεχνολογία δυνατότητες. Τέλος, από τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία, διαφαίνεται το ενδιαφέρον αρκετών επιχειρηματιών, προερχόμενων από μια σχετικά ευρεία γκάμα κλάδων, να αναζητήσουν χρηματοδότηση μέσω του BBAN.

Από την άλλη πλευρά, είναι σαφές ότι ο θεσμός των αγγέλων επενδυτών στη Βουλγαρία βρίσκεται ακόμη σε αρχικό στάδιο και απέχει αρκετά από το να φτάσει στην ώριμη φάση του: Τα μέλη του εθνικού δικτύου είναι λίγα (30 το 2010), το ίδιο το δίκτυο δεν έχει ακόμη τελειοποιήσει την online λειτουργία του, η στρατηγική επέκτασης/συνεργασίας του BBAN σε/με γειτονικές χώρες δεν φαίνεται να έχει αποκρυσταλλωθεί, ενώ διαθέσιμα στοιχεία για τους εκτός δικτύου αγγέλους δεν υπάρχουν δημοσιευμένα.

Σχετικά περιορισμένο φαίνεται το ενδιαφέρον για το θεσμό των αγγέλων επενδυτών και σε επίπεδο συνεδρίων/forum. Συγκεκριμένα, το 2010 διοργανώθηκε η Διάσκεψη Επιχειρηματικότητας "StartUP 2010" (Σόφια, Interped, 16-17 Οκτωβρίου 2011, web: <http://startupbg.com/2010/>), με αντικείμενο τη δικτύωση νέων επιχειρηματιών, αγγέλων επενδυτών και εκπροσώπων κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία, όμως, για συνέχισή της εν λόγω διάσκεψης το 2011. Μόνο σημαντικό συνέδριο το 2011, στο οποίο γίνεται αναφορά στους αγγέλους και επισημαίνεται η έλευση στη Βουλγαρία ξένων εκπροσώπων του θεσμού, είναι το Webit (έκθεση και συνέδριο για το ψηφιακό marketing και τη βιομηχανία τεχνολογιών πληροφορίας, Σόφια, Inter Expo Center, 26 - 27 Οκτωβρίου 2011, web: <http://www.webitexpo.com/en/index.html>).

Πηγές

- “Bulgarian Business Angels Invest up to 102,300 Euro per Project”. Bulgarian Business Angels Network. Url: http://bban.eu/_Code/?Template=BBANInThePressView&RecordID=42.
- “The Bulgarian Business Angels Network Steps into FYROM”. Bulgarian Business Angels Network (δημοσιευθέν στον ιστότοπο του EBAN).
Url: http://www.google.com/url?sa=t&source=web&cd=14&ved=0CEAQFjADOAo&url=http%3A%2F%2Fwww.eban.org%2Finteractive%2Fshare-a-document%2Fdoc_download%2F66-bban-macedonia-nov2009&rct=j&q=bulgaria%20business%20angel&ei=rjqbTv2BCYiXOt7-slkk&usg=AFQjCNE56BSTVFX4pg6sgruOBYbWeR4G9Q&sig2=2b6j6wqEFgirj1Rnp4fI0w&cad=rja.